

zborovanja nemških etnologov v Falkensteinu, v poglavitnem sprejeto kot osrednji raziskovalni problem nemške etnologije.

Seveda so v knjigi še številna poglavja, ki so namenjena nadaljnjemu izobraževanju študentov nemške etnologije: metodam, virom in tematskim sklopom, kakor so npr. šege, ustno pripovedništvo, spremembe materialne kulture v novem veku, mestna etnologija, »etnologija sedanjosti« in perspektive nemške etnologije. Vsa natančno odsevajo današnje stanje raziskav v nemški etnološki teoriji in empiriji.

Ob kratkem: Gerndtova knjiga, tj. učbenik, na široko odpira vrata v sodobno nemško etnološko vedo, ne da bi se kakor koli vsiljevalo piščevo osebno stališče. Tako je vsakomur v zgleden pouk, ne samó študentom.

Angelos Baš

Annales. Anali Koprškega primorja in bližnjih pokrajin, *Annali del Litorale capodistriano e delle regioni vicine*, 1/1991, Koper 1991, 289 + XIV strani, ilustracije.

Z letnico 1991 je v Kopru izšla prva številka zbornika *Annales*. Zgodovinsko društvo za južno Primorsko - Koper je s tem uresničilo dolgoletne želje in pobude humanističnih in družboslovnih strokovnjakov. Odkar je po kratkotrajnem izhajanju med leti 1977 in 1984 zamrl zbornik Slovensko morje in zaledje, v tem prostoru sploh ni bilo mogoče redno objavljati, čeprav so se v teh letih kulturne ustanove in posamezniki živahno uveljavljali s svojimi dosežki. Širina njihovih raziskovalnih nalog in želja po sodelovanju se je pred leti izrazila tudi v zasnovi projekta bivše Obalne raziskovalne skupnosti pod naslovom *Kultura na narodnostno mešanem območju slovenske Istre*. Uredniški odbor je povabil k pisanju prispevkov strokovnjake z ožjega domačega območja in bližnje Hrvaške. Tudi pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani in pri tržaških ustanovah, Narodni in študijski knjižnici - Odseku za zgodovino in Slovenskem raziskovalnem inštitutu, so našli sodelavce in strokovne nasvete. Pred nami je lepo opremljen, obsežen in vsebinsko bogat zbornik, sad dolgoletnegaga dela in dobre organizacije. Naj še povemo, da je to po Kroniki št. 1-2, letnik 37, leto 1989, ki je bila naslovljena *Iz zgodovine Primorske* in po knjigi *Kraški rob in Bržanija*, Koper 1990, že tretja objava razprav o teh krajih v zadnjem času.

Vsebina, razdeljena na poglavja (*Članki in razprave, Zapiski in gradivo, Delo naših zavodov in društev, Ocene in poročila, In memoriam in Odmevi*) izraža široko zamisel zbornika, odprtega za naravoslovno, humanistično in družboslovno tematiko. Prispevek na kratko predstavlja celoto, članke, posebej zanimive za etnologe, pa nekoliko obširneje.

Prvi članki so geografski. Ivan Gams analizira imena za obalno regijo, za katero se v javnosti uporablja več kot deset imen. Irena Rejec - Brancelj obravnava spreminjanje obalne linije pod vplivom človeka v okolici Kopra. Darko Ogrin prikazuje pokrajinsko ekološko členitev pokrajine med Slavnikom in Kubejsko Vardo.

Več člankov je tudi s področja biologije. Mitja Kaligarič obravnava razširjenost orhidej na območju Istre in Čičarije v mejah republike Slovenije, nato pa skupaj s soavtorjem Andražem Čarnijem opisujeta zaraščanje nekdanjih pašnikov na Krasu in opuščeni vinogradi na flišu v Istri. Iztok Geister predstavlja kačje pastirje okrog Škocjanske luže, ki se nahaja na celinski strani nasipa v Škocjanskem zatoku.

Elica Boltin Tome razčlenjuje arheološke najdbe na kopnem in na morskem dnu, ki so prišle na dan med arheološkimi raziskavami, ki jih je opravil piranski Pomorski muzej »Sergej Mašera« v letih 1968-1988 v Viližanu in Simonovem zalivu pri Izoli.

Največ člankov pa je zgodovinskih. Salvator Žitko piše o listini Rižanskega placita, ki je eden najpomembnejših dokumentov družbenih, upravnih, gospodarskih in političnih razmer v Istri na prehodu med bizantinskim in frankovskim sistemom. Razprava se bo nadaljevala. Darko Darovec razmišlja o zavarovalništvu v severni Istri v obdobju Beneške republike. Krešimir Čvrlijak iz Zagreba predstavlja padovanskega humanista Palladia Fosca v Dalmaciji in Istri (1493-1520). Darja Mihelič v članku z naslovom *Mestni vsakdan v obdobju baroka v luči različnih pisanih virov (Piran 1600-1602)* prikazuje podobo piranskega vsakdanjika po raznovrstnih pisanih virih iz začetka 17. stol., ki jih hrani Pokrajinski arhiv Koper - enota v Piranu (poleg piranskega statuta navaja še različne druge pisane vire). V osrednjem delu prispevka avtorica obravnava življenje piranske mestne skupnosti, njeno družbeno strukturo in gospodarstvo ter ožjo mestno naselbino (naletela je tudi na doslej nepoznani zvezek iz leta 1609 z natančnim

popisom pozidanih in drugih parcel ter mestnih vrat in stolpov). Sledi prikaz življenja takratnega Pirančana od rojstva do smrti, v posameznem letu in še v luči enega samega dne. Na koncu avtorica oceni izpovedno vrednost pregledanih virov za sliko vsakdanjega življenja v izbranem časovnem obdobju. **Daniela Juričić** je na podlagi Dvigradskega statuta iz druge polovice 14. stoletja prispevala članek o Dvigradu - mestu, ki ga ni več. **Flavijo Bonin** prikazuje vlogo vojaških ladij v primorskih mestih v 16. in 17. st. Črpal je iz arhivskega gradiva, ki ga hrani Pokrajinski arhiv Koper, in literature za to obdobje. **Duška Žitko** piše o votivnih podobah pomorke. Največjo zbirko mornariških votivnih podob hranijo v zakristiji župnijske in romarske cerkve Marijinega prikazovanja v Strunjanu, ki je po letu 1512, ko se je po legendi prikazala Marija, postala ena najbolj obiskanih romarskih cerkva v Istri. Kopije strunjanskih mornarskih votivnih podob pa so razstavljene tudi v Pomorskem muzeju v Piranu. **Leon Marin** prikazuje upravno in teritorialno razdelitev slovenske Istre v zadnjih treh stoletjih, t. j. od sredine 18. stoletja do leta 1943, se pravi do obdobja lokalne uprave beneške Istre, prve avstrijske dobe in obdobja Ilirskih provinc do avstrijske in italijanske uprave. Razprava se bo nadaljevala.

Gorazd Marušič opisuje življenje Angela Calafatija, enega najvidnejših protagonisti istrske zgodovine v času med prvo avstrijsko zasedbo 1797 do Dunajskega kongresa 1814/15. **Petar Strčić** iz Zagreba je napisal prispevek k poznavanju iredentistične dejavnosti publicista in politika Carla Combija v 50. in 60. letih 19. st. **Marta Verginella** iz Trsta, ki preučuje oporočne akte na tržaškem podeželju, v članku z naslovom Oporoka - da ali ne? osvetljuje odnos slovenske publicistike 19. stoletja do občutja smrti oziroma življenja in do oporoke nasploh. Ugotavlja, da so se cerkveni in posvetni pisci razhajali. Prvi so pričevali svoje bralce, naj krščansko vzorno živijo in naj bodo stalno pripravljeni na smrt, drugi pa so poudarjali pravilnost uglajenega in urejenega življenja, ki pripomore k človekovemu zdravju in ima zanj največjo vrednost. Prvi so zato imeli do oporoke bolj odklonilen odnos. Oporočni akt pa so zelo priporočali na italijanskem ozemlju bivše Beneške republike in na severovzhodnem italijanskem območju nasploh.

Igor Presl osvetljuje življenje oficirja avstro-ogrške vojne mornarice Antona Dolenca in njegovih sorodnikov v članku *Za družino, dom, cesarja*. Najprej opozarja na nekatere netočnosti, ki jih je o Antonu Dolencu zapisal Miroslav Pahor, ki ga je prvi predstavil slovenski javnosti, nato pa po pisnih (literatura, korespondenca, župnijske knjige) in ustnih virih predstavi Dolencevo vojaško življenje, potovanja po svetu, predvsem pa dogodke v družini in odnose s sorodniki v času prve svetovne vojne. V članku zaživi podoba vzpona in propada podjetne notranjske družine. **Nadja Terčon** prikazuje življenje, delo, učenje in dogodivščine gojencev Pomorske letalske šole v Divuljah, malem naselju v srednji Dalmaciji, v šolskem letu 1929/1930 na podlagi dnevnika enega od učencev.

Tatjana Hojan predstavlja Zvezo slovanskih učiteljev v Trstu in njeno delo za mladinski list. Zvezo so ustanovili po končani prvi svetovni vojni. Ker je manjkalo slovenskih in hrvaških leposlovnih knjig in učbenikov, so se odločili izdajati slovenski mladinski list *Novi rod* (1921-1926) in hrvaški mladinski list *Naša nada* (1921).

Dva članka govorita o šolskih jezikovnih vprašanjih. **Lucija Čok** je napisala članek *Italijanski jezik - sredstvo vzgajanja in vsebina sobivanja ljudi v slovenski Istri* (Strokovni, pedagoški in družbeni vidiki pouka italijanskega jezika v slovenskih šolah Obale). **Loredana Bogliun Debeljuh**, sociologinja iz Buj, pa je predstavila razmere v šolah z italijanskim jezikom, ki delujejo v večetninem okolju Istre in Kvarnera.

France Ostanek, pokojni ravnatelj Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani, je avtor članka *Slovensko-hrvatska jezikovna meja v Istri*. Gradivo za obdobje od leta 1860 do 1956. Delo, ki ga je zaključil l. 1957, je imelo namen ugotoviti stanje in dejavnike, ki so v obdobju 1860-1959 pospeševali utrditev narodnostne jezikovne meje med Slovenci in Hrvati. Avtor je pregledal vire, literaturo, šolske in župnijske arhive v obmejnih krajih. V uvodu poroča, kako obravnavajo problem številni geografi, zgodovinarji, etnologi in lingvisti. Razprava se bo nadaljevala.

Branko Marušič je avtor prispevka o istrski toponomastiki. Predstavlja gradivo istrske toponomastične ankete. Anketo je l. 1921 opravilo politično društvo *Edinost* iz Trsta, shranjeno pa je v zapuščini dr. Henrika Tume na Zgodovinskem inštitutu ZRC SAZU. **Milica Kacin-Wohinz** je napisala članek *Predlogi Itala Saura za raznaroditev Slovencev in Hrvatov v Italiji (1939-1941)*.

Nada Morato razgrinja *Preteklost Kort v luči njenih ljudi* z gradivom, ki ga je sama zbrala. Legendam, zgodovinskim pripovedkam in spominskim pripovedim je dodala še seznam pripovedovalcev in slovarček narečnih besed. **Zora Žagar** strnjeno prikazuje nastajanje muzeja solinarstva v Sečoveljskih solinah od prvih zamisli do otvoritve septembra 1991. Obnovljena solinska hiša razstavlja pregled razvoja solinarstva na severo-vzhodni obali Jadranskega morja

in prikazuje solinarjevo delovno in bivalno okolje. Pripadajoči solni fond so uredili po starem, da bi prikazali sicer že opuščeni postopek za pridobivanje soli. Ob otvoritvi je izšel obsežen katalog.

Majda Skrinar v članku *Garažna hiša* v Piranu predstavlja možnost reševanja prometne problematike Pirana.

Prispevke o delu zavodov in društev so napisali **Duša Krnel-Umek**, *Na poti k dokončni rešitvi prostorskega vprašanja Pokrajinskega arhiva v Kopru*, **Vida Rožac-Darovec**, *Delo Zgodovinskega društva za južno Primorsko v objavah v tisku (1989-1991)*, **Petar Strčić**, *Čakavski sabor Istre i Kvarnerskog Primorja*, **Božo Jakovljević**, *Novosti s področja kulture na Buzetskem*, **Darko Darovec**, *Poročilo o delu na fondu Kapiteljskega arhiva Koper v Pokrajinskem arhivu v Kopru, namenjenega resituciji (1991)*.

Sledita poglavji *Ocene in poročila ter In memoriam* (**Darko Darovec** piše o dr. Danilu Klenu, **Robert Matijašič** pa o dr. Branku Marušiču). Na koncu so *Odmevi-aktualnosti*.

Moja Ravnik